

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/48/2023
Identifikačné číslo spisu: 2116215194
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:2116215194.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1. K. V., narodený XX. Q., C., Š. E. XXX/XX, 2. X. V., narodená, XX. Q. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 3. Q.. V. D., narodený XX. Q. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 4. C. A., narodený XX. B., C., Š. E. XXX/XX, 5. V. A., narodená XX. V. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 6. F. D., narodená XX. Y. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 7. J. Š., narodený XX. H. XXXX, C., B. L. XXXX/XX, 8. P. Š., narodená XX. F. XXXX, C., B. L. XXXX/XX, 9. V. B., narodený XX. Q. XXXX, C., S. XXX/XX, 10. J.. C. Š., narodený XX. Y. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 11. V. W. Š., narodená XX. P. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 12. M. W., narodená XX. V. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 13. J. B., narodený XX. F. XXXX, naposledy bytom C., Š. E. XXX/XX, zomrel X. Q. XXXX, 14. J. B., narodený XX. Q. XXXX, C., K. XXXX/X, 14a. Z. R., narodená XX. Q. XXXX, N. V. N. M., K. XXXX/XX, 15. T. F., narodený XX. V. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 16. P. Y.K., narodená XX. P. XXXX, trvalo bytom Š. E. XXX/XX, 17. P. W., narodený XX. F. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 18. Z. W., narodená XX. P. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 19. X. J., narodená XX. Q.T. XXXX, Š., S. XXX/XX, 20. F. L., narodený XX. N. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 21. T. L., narodená XX. Y. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 22. W. F., narodený XX. V. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 23. P. F., narodená XX. Q. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 24. V. T., narodený XX. V. XXXX, C., P. K. XXXX/XX, 25. T. T., narodený XX. V. XXXX, D., P. XXX/XX, 26. J. Z., narodená XX. Q. XXXX, C., Š. J. E. XXX/XX, 27. Q. B., narodená XX. Y. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 28. Z. Č., narodená XX. H. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 29. J. K., narodená XX. H. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 30. M. A., narodený XX. F. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 31. M. A.C., narodená XX. V. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 32. P. Š., narodený XX. P. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 33. V. C., narodená XX. V. XXXX, C., X.. X. XXXX/XX, 34. M. A., narodená XX. N. XXXX, C., V. X. XXXX/XX, 35. J.. F. Č., narodená XX. B. XXXX, S. N. W., Š. XXXX/XX, 36. W. T., narodený XX. B. XXXX, C., C. XXXX/XX, prechodne bytom C., Š. E. XXX/XX, 37. P. Š., narodená XX. Y. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 38. A. B., narodená XX. P. XXXX, C., N. S. XXXX/XX, 39. R. Y., narodený XX. P. XXXX, C., A. XXXX/X, 40. Q. Y., narodená XX. P. XXXX, C., N. S. XXXX/XX, 41. Ľ. Š., narodený XX. B. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, C., 42. M. Š., narodená XX. Q. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 43. P. E., narodená XX. P. XXXX C., Š. J. E. XXX/XX, 44. Ľ. E., narodený XX. H. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 45. W. S., narodený XX. Q. XXXX, C., A. XXXX/X, 46. Vladimír A., narodený XX. N. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 47. P. A., narodená XX. Y. XXXX C., Š. E. XXX/XX, 48. T. A., narodená XX. Y. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 49. Z. M., narodená XX. H. XXXX, C., Š. E. XXX/XX, 50. J.. Q. X., narodený XX. Q.T. XXXX, C., K. Z. XXXX/X, C., všetci zastúpení zákonným zástupcom: Bytové družstvo so sídlom v Trnave, Ludvika van Beethovena 26, 917 08 Trnava, IČO: 00175480, všetci právne zastúpení: UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s. r. o., Mliekarenská 2, 821 09 Bratislava - mestská časť Ružinov, IČO: 36 662 291, proti žalovanej: Prima banka Slovensko, a.s., Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31575951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o vydanie bezdôvodného obohatenia a o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 22C/21/2017, o dovolaní zákonného

zástupcu žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. mája 2023 sp. zn. 10CoCsp/44/2022, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 31. mája 2023 sp. zn. 10CoCsp/44/2022 vo výroku II. a III. a vec mu v uvedenom rozsahu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) výrokom I. rozhodol o pokračovaní v spore s dedičmi žalobcu 13/ J. B., narodeného XX. F. XXXX: J. B., narodený XX. Q. XXXX, trvalo bytom K. XXXX/X, C., Z. R., narodená X. Q. XXXX, trvalo bytom K. XXXX/XX, N. V. N. M.; výrokom II. rozsudok Okresného súdu Trnava z 3. novembra 2021 č.k. 22C/21/2017-559 (ďalej aj „súdu prvej inštancie“ resp. prvoinštančný súd“) v napadnutej časti zamietajúcej vo zvyšku žalobu a v časti o náhrade trov konania potvrdil; žalobcom 1/ až 50/ uložil povinnosť zaplatiť žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovým a právnym posúdením súdu prvej inštancie. Žalovaná - banka ako veriteľ (pod obchodným menom Dexia banka Slovensko a.s.) a vlastníci bytov v bytovom dome na ul. Š., č. súp. XXX, obec C., zapísanom na LV č. XXXX, k.ú. C., v zastúpení žalobcom - správcom ako zákonným zástupcom, ako dlžníci uzavreli Zmluvu o termínovanom úvere 06/039/08 z 13. novembra 2008 (ďalej len „Zmluva o termínovanom úvere“), ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru 1 500 000 SK, za účelom dodávky okien a dverí, na výmenu otvorových konštrukcií bytového domu. V konaní sa žalobcovia ako vlastníci bytov domáhali vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť tým, že žalovaná zvýšila úrokovú sadzu na 2,5% p.a. od 01. júla 2011, a to podľa žalobcov na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky. Suma bezdôvodného obohatenia pozostávala zo sumy 2.835 eur za obdobie od 01. júla 2011 do 30. júna 2016 a zo sumy 1 300,33 eura za obdobie od 01. júla 2016 do 20. mája 2020. Žalobcovia žiadali uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 4 135,33 eura s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 2 835 eur od 27. júna 2016 do zaplatenia, s úrokom z omeškania 5% ročne zo sumy 1 300,33 eura odo dňa nasledujúceho po doručení návrhu na zmenu žaloby žalovanej do zaplatenia na účet fondu prevádzky. Predmetom konania žalobca učinil aj určenie, že „...čl. 5.5 zmluvy o termínovanom úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou...“, na základe vzťahu založeného zmluvou o termínovanom úvere. Nebolo sporným, že úver bol splácaný v zmysle prehľadu splátok úveru. Uzatvorením úverovej zmluvy týkajúcej sa bytového domu práva a povinnosti z právneho úkonu vznikli priamo vlastníkom bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.

3. Odvolací súd považoval za potrebné v prvom rade posúdiť otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov, vzhľadom na žalovanou vznesenú námietku v konaní na súde prvej inštancie. V uvedenom smere súd prvej inštancie uviedol, že subjektom, ktorý je oprávnený žiadať vydanie bezdôvodného obohatenia nie je len správca (hoci nárok bude príjmom fondu prevádzky, údržby a opráv bytového domu), k čomu poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. februára 2020 č.k. II. ÚS 302/2019-44, v ktorom ústavný súd uviedol, že „...z uvedeného nazerania na hmotnoprávne a procesné postavenie vlastníkov bytov, ako aj správcu v posudzovanej veci vyplýva, že nositeľmi hmotného práva, o ktorom sa koná, boli podľa predošlej, ako aj aktuálnej právnej úpravy vlastníci bytov, správca vždy bol a je len zástupcom. Zmenou právnej úpravy správca len nadobudol procesné právo (popri vlastníkoch bytov ako nositeľoch hmotných práv) tento hmotnoprávny nárok vlastníkov bytov uplatňovať vo vlastnom mene. ... Zmena právnej úpravy postavenia správcu, účinná od 1. novembra 2018, ešte posilňuje postavenie (oprávnenia) správcu, čo však, ako už bolo uvedené, v žiadnom prípade

neznamená, že vlastníci bytov stratili vecnú legitímáciu v sporoch týkajúcich sa správy bytového domu. O to viac to platí v prípade, ak podľa podanej žaloby žalobcami sú samotní vlastníci bytov.“

3.1. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že nový vlastník bytu prevodom bytu do svojho vlastníctva nadobúda práva a povinnosti s bytom spojené, poukazujúc na ustanovenie § 8a ods. 6 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“), v zmysle ktorého nového vlastníka bytu zaväzujú aj právne úkony týkajúce sa domu, spoločných častí domu a spoločných zariadení domu, príslušenstva a pozemku vykonané pred prevodom alebo prechodom vlastníctva bytu, a na ustanovenie § 19 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. v zmysle ktorého práva a povinnosti pôvodného vlastníka bytu, ktoré sa týkajú spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušenstva, pozemku zastavaného domom a príľahlého pozemku prechádzajú nadobudnutím vlastníctva bytu na nových vlastníkov bytov. Ustanovenie § 10 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. zároveň vylučuje vrátenie alikvótnej časti zostatku fondu prevádzky, údržby a opráv od správcu doterajšiemu vlastníkovi bytu v prípade prevodu alebo prechodu vlastníctva bytu. Z uvedeného potom vyplýva, že prevodom alebo prechodom vlastníckeho práva k bytu v bytovom dome dochádza k právnomu nástupníctvu všetkých práv a povinností vyplývajúcich pre vlastníka bytu, a teda vrátane práva na vydanie prípadného bezdôvodného obohatenia. V tejto súvislosti je pre splnenie aktívnej vecnej legitímácie potrebné, aby ako žalobcovia vystupovali všetci aktuálni vlastníci bytov, keďže na týchto (v prípade prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva k bytu) prešlo právo pôvodného vlastníka na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré patrí do fondu prevádzky, údržby a opráv. Vlastníci bytov tak tvoria nútené spoločenstvo (§ 78 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pričom pre úspech v spore je potrebná účasť všetkých aktuálnych vlastníkov bytov. Súd prvej inštancie mal z predloženého výpisu z listu vlastníctva (č.l. 359) za preukázané, že ako žalobcovia nevystupujú všetci aktuálni vlastníci bytov. Keďže žalobcami neboli ku dňu vyhlásenia rozsudku všetci vlastníci bytov v bytovom dome, hoci suma bezdôvodného obohatenia by v prípade úspechu v konaní patrila do fondu prevádzky, údržby a opráv (na tvorbe ktorého sa podieľajú všetci vlastníci bytov), aj z tohto dôvodu žalobu zamietol (§ 78 ods. 2 CSP).

3.2. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na Stanovisko prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Trnave z 8. novembra 2022, v zmysle ktorého „Vlastníci bytov žalujúci o vydanie bezdôvodného obohatenia do fondu prevádzky údržby a opráv vytvárajú nútené spoločenstvo podľa § 78 ods. 1 CSP“. Odvolací súd považoval za vecne správne zamietnutie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom, nakoľko žalovaná predložením aktuálneho výpisu z LV č. XXXX pre k. ú. C. preukázala, že ako žalobcovia nevystupujú všetci aktuálni vlastníci bytov (aktuálni vlastníci bytov č. X, X, XX). Keďže žalobcami neboli ku dňu rozhodovania súdu prvej inštancie (ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu nimi podľa aktuálneho LV č. XXXX pre k. ú. Trnava už neboli ani vlastníci bytov č. X, XX, XX, XX, XX, XX, XX) všetci aktuálni vlastníci bytov v bytovom dome, hoci suma bezdôvodného obohatenia by v prípade úspechu v konaní patrila do fondu prevádzky, údržby a opráv (na tvorbe ktorého sa podieľajú všetci vlastníci bytov).

3.3. Odvolací súd ďalej uviedol, že žaloba bola v predmetnej veci podaná 50 žalobcami, aj t. č. v spore vystupuje 50 žalobcov, ktorí na žalobe trvajú, žaloba nebola podaná správcom, tento bol v žalobe označený a aj v konaní vystupoval iba ako zástupca žalobcov, podľa zákona č. 182/1993 Z. z. ide o zákonného zástupcu sui generis vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Oprávnenie správcu bytov pri výkone správy majetku vlastníkov bytov a nebytových priestorov vymáhať nároky v ich mene nevylučuje, že samotní vlastníci bytov môžu tieto nároky vymáhať aj sami, t. j. aktívne legitimovaným na podanie takejto žaloby je nielen správca bytov, ale právna úprava (ani po poslednej novele) nevylučuje, aby sa žalobou domáhali nároku aj jednotliví vlastníci bytov. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie správne aplikoval rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (Nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 302/2019 a uznesenie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 428/2019). Pokiaľ si žalobcovia zvolili spôsob uplatnenia svojich nárokov v prejednávanej veci tak, že ako žalobcovia budú vystupovať jednotliví vlastníci bytov, musia znášať aj dôsledky spojené s neúspechom spoločnej žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie (z dôvodu, že žalobcami neboli všetci vlastníci bytov v bytovom dome, hoci vlastníci bytov tvoria nútené spoločenstvo a pre úspech v

spore je potrebná účasť všetkých aktuálnych vlastníkov bytov).

4. Za vecne správne považoval odvolací súd i zamietnutie žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Uviedol, že žalobcovia na pojednávaní 29. októbra 2021 žiadali, aby súd okrem priznania im nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom skonštatoval aj neprijateľnosť zmluvnej podmienky článku 5.5. zmluvy, nežiadali ale výslovne o určenie jej neprijateľnosti vo výroku rozhodnutia, súd prvej inštancie však ich vyjadrenie posúdil ako návrh na rozšírenie žaloby a na tomto pojednávaní uznesením pripustil rozšírenie žaloby o žalobný petit: „Súd určuje článok 5.5. zmluvy o úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku“. Vzhľadom k tomu, že nešlo o samostatnú žalobu, žalobcovia sa zjavne nedomáhali tohto určenia vo výroku rozhodnutia, ale žiadali skonštatovať neprijateľnosť zmluvnej podmienky článku 5.5. zmluvy (predbežná otázka) iba v súvislosti so žalobou na plnenie (o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom), ktorá však bola zamietnutá, odvolací súd mal za to, že vyriešenie tejto predbežnej otázky, pri prieskume rozsudku v napadnutej časti odvolacím súdom stratilo svoje opodstatnenie. Žalobcovia v odvolaní ani nežiadali zmenu rozsudku súdu prvej inštancie určením neprijateľnosti zmluvnej podmienky článku 5.5. zmluvy (vo výroku rozhodnutia), ale len priznaním im žalobou vzneseného nároku. Odvolací súd mal za to, že vzhľadom na zamietnutie žaloby z formálno-právneho dôvodu, nebol už daný dôvod zaoberať sa ďalšími odvolacími námietkami žalobcov. Odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zamietajúcej vo zvyšku žalobu ako vo výroku vecne správny potvrdil. Rovnako ho potvrdil aj v časti o náhrade trov konania (v ktorej časti síce odvolatelia rozhodnutie napadli, avšak neuviedli konkrétne odvolacie námietky) s poukazom na ust. § 255 ods. 1, § 256 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov tohto odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku podalo Bytové družstvo so sídlom v Trnave, ako správca vo vlastnom mene zastupujúci a konajúci na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome súpisné číslo XXX a ulici Š. XX-XX, C., (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie z dôvodu uvedených v § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľ mal za to, že napádaný rozsudok trpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, pretože odvolací súd sa v ňom vôbec nevysporiadal so zásadnou argumentáciou žalobcov v odvolaní, rozhodnutie je arbitrárne obsahujúce vnútorne protirečivé odôvodnenie rozsudku a extrémne nespravodlivý výklad zákona. Konkrétne dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie a nezákonný procesný postup posúdenia aktívnej vecnej legitimácie žalobcov vedúce k zamietnutiu žaloby podľa § 78 CSP, spočívajúce 1/ v posúdení procesného spoločenstva na základe hmotnej vecnej legitimácie žalobcov (deliteľnosť plnenia), 2/ v posúdení procesného spoločenstva - účastníkov konania (prevod práv zo zákona), 3/ v posúdení podania žaloby správcom (§ 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Zb. v čase podania žaloby), 4/ v nesprávnom procesnom postupe v rozpore s právom na súdnu ochranu - porušenie práva na spravodlivý proces, 5/ v tom, že doterajšia judikatúra sa nevenuje nútenému procesnému spoločenstvu vlastníkov bytov a nebytových priestorov žalujúcich vydanie bezdôvodného obohatenia, judikatúra sa sústreďuje na procesné zastúpenie správcom, avšak súdy dávajú odpoveď aj na otázku, či žalobcami môžu byť aj vlastníci, dokonca aj niektorí z vlastníkov.

5.1. Dovolateľ namietal taktiež nesprávny procesný postup pri určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky v rozsudku, nakoľko odvolací súd a ani súd prvej inštancie sa nezaoberali neprijateľnosťou zmluvnej podmienky, hoci 1/ žalobcovia na pojednávaní 29. októbra 2021 žiadali súd, aby vyslovil neprijateľnosť zmluvnej podmienky článku 5.5. zmluvy (opakovane, aj v písomných podaniach), 2/ súd prvej inštancie na tomto pojednávaní uznesením pripustil rozšírenie žaloby o žalobný petit: „Súd určuje článok 5.5. zmluvy o úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku“, 3/ povinnosť súdu vyplýva z § 298 ods. 1 CSP aj bez návrhu, 4/ rozsudkom Krajského súdu v Trnave z 28. apríla 2021 sp. zn. 25Co/90/2020, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Piešťany z 13. augusta 2020 sp. zn. 14C/21/2017 bola už neprijateľnosť zmluvnej podmienky článku 5.5. zmluvy vyslovená; „podľa Smernice 93/13/EHS vnútroštátny súd má posudzovať ex offio nekalú povahu zmluvnej podmienky, a tým vyrovnávať nerovnováhu, ktorá existuje medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom (rozsudok ESD vo veci C-168/05 Elisa María Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium SL)“. Odvolací súd sa neprijateľnými zmluvnými podmienkami nezaoberal, z dôvodu, že „nešlo o samostatnú

žalobu“. Žalobcovia preto považovali napadnutý rozsudok za zmätočný, arbitrárny, porušujúci ich právo na spravodlivý proces, na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozsudku.

5.2. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu závisel od vyriešenia otázok, ktorých vyriešenie bolo základným predpokladom vydania napádaného rozsudku a tieto otázky v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Odvolací súd sa týmito otázkami síce zaoberal, ale vyriešil ich nesprávne. Dovolateľ považoval za nesprávne právne posúdenie odvolacieho súdu, v zmysle ktorého „Vlastníci bytov žalujúci o vydanie bezdôvodného obohatenia do fondu prevádzky údržby a opráv vytvárajú nútené spoločenstvo podľa § 78 ods. 1 CSP“, pričom právne otázky riešené napádaným rozsudkom zovšeobecnil nasledovne: „1/ tvoria vlastníci bytov a nebytových priestorov žalujúci o vydanie bezdôvodného obohatenia, zastúpených správcami podľa § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Zb. pri podaní žaloby nútené procesné spoločenstvo?, 2/ je možné aplikovať § 80 ods. 1 CSP aj v prípade zmeny strán, ak pôvodnú žalobu podával správca podľa § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Zb. v mene žalobcov a novelou zákona č. 283/2018 Z. z. koná správca vo vlastnom mene?, 3/ je dôvod na zmenu strán sporu, ak v čase podania žaloby bol správca ako zástupca sui generis podľa § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Zb. oprávnený zastupovať vlastníkov bytov v ich mene v súdnom konaní, ak po novele zákona č. 283/2018 Z.z., ktorou sa s účinnosťou od 1. novembra 2018 mení zákon 182/1993 Zb., sa zmenil spôsob zastúpenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome?“. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu i rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

6. Žalovaná označila dovolanie za neprípustné a žiadala, aby ho dovolací súd odmietol a priznal jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobca dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) ako strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie zákonného zástupcu/ správca vo vlastnom mene zastupujúcom a konajúcim na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom je dôvodné. Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods.1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva

patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

14. Z dovolacej argumentácie dovolateľa vo väzbe na ustanovenie § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolaním napadnutý rozsudok trpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, pretože odvolací súd sa vôbec nevysporiadal so zásadnou argumentáciou žalobcov obsiahnutou v odvolaní, rozhodnutie je arbitrálne, obsahujúce vnútorne protirečivé odôvodnenie a extrémne nespravodlivý výklad zákona. Konkrétne namietal nesprávne právne posúdenie a nezákonný procesný postup posúdenia aktívnej vecnej legitimácie žalobcov vedúce k zamietnutiu žaloby podľa § 78 CSP, v čom videl porušenie práva na spravodlivý proces. Žalobca namietal taktiež nesprávny procesný postup odvolacieho súdu pri určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky v rozsudku, nakoľko sa neprijateľnými zmluvnými podmienkami nezaoberal.

15. Z obsahu preskúmaného spisu dovolací súd zistil, že pokiaľ ide o označenie žalobcu zo skutočností vyplývajúcich zo spisu, žalobou doručenou súdu prvej inštancie 30. júna 2016 sa žalobcovia ako vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome súpisné číslo XXX na ulici Š. XX-XX, C. domáhali od žalovanej vydania bezdôvodného obohatenia. V žalobe sa uvádza, že v zastúpení žalobcov vystupuje Bytové družstvo so sídlom v Trnave a že všetci sú zastúpení spoločnosťou UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s.r.o. K žalobe bolo pripojené plnomocenstvo z 10. júna 2016 pre uvedenú advokátsku kanceláriu, v ktorom sa uvádza, že vlastníci bytov a nebytových priestorov domu súp. č. XXX, zastúpení správcom bytového domu Bytovým družstvom so sídlom v Trnave, udeľujú splnomocnenie uvedenej advokátskej kancelárii, pričom splnomocnenie je podpísané Bytovým družstvom so sídlom v Trnave. Advokátska kancelária následne podala žalobu na súd.

15.1. Podľa § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení platnom a účinnom do 31. októbra 2018 (t. j. v čase udelenia splnomocnenia a podania žaloby) je správca povinný vykonávať správu domu samostatne v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome a na ich účet a je oprávnený konať pri správe domu za vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom. Správca zastupuje v konaní na súde vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, proti ktorým smeruje návrh na začatie konania podaný prehlasovaným vlastníkom bytu a nebytového priestoru v dome, návrh na začatie konania o určenie platnosti zmluvy o výkone správy podaný iným vlastníkom bytu a nebytového priestoru v dome alebo návrh na začatie konania o zdržanie sa výkonu záložného práva alebo zákaz výkonu záložného práva podaný iným vlastníkom bytu a nebytového priestoru v dome; toto zastupovanie trvá, kým sa v konaní pred súdom nepreukáže rozpor záujmov správcu so záujmom zastupovaných vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome.

Podľa § 6 ods. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Z. z. v znení platnom a účinnom do 31. októbra 2018 správa domu je obstarávanie služieb a tovaru, ktorými správca alebo spoločenstvo zabezpečuje pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome prevádzku, údržbu, opravy a udržiavanie spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, príslušného pozemku a príslušenstva.

V zmysle citovaných zákonných ustanovení vyplýva oprávnenie správcu na zastupovanie vlastníkov bytov a nebytových priestorov priamo z § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z., prvej vety. Ide o priame zákonné zastúpenie, pri ktorom správca vo vzťahu k tretej osobe uskutočňuje svoje vlastné vyhlásenie vôle, a to v mene a na účet zastúpeného (vlastníkov bytov a nebytových priestorov), v dôsledku čoho pri priamom zastúpení vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému. Zo zákona vyplývajúca možnosť správcu bytového domu zastupovať vlastníkov bytov a nebytových priestorov v súvislosti so správou domu na súde znamená aj oprávnenie vykonávať aj všetky procesné práva v zmysle Civilného sporového poriadku na úspešné hájanie záujmov vlastníkov.

Ďalšou novelou zákona č. 182/1993 Z. z., zákonom č. 283/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (účinná od 1. novembra 2018), boli do zákona vložené nové ustanovenia § 9 ods. 7 a 8, v zmysle ktorých správca (aj spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov) naďalej pri správe domu koná v mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome. Vzhľadom na problémy aplikačnej praxe pri zastupovaní vlastníkov bytov a nebytových priestorov na súde zákonodarcu zmenil spôsob konania správcu (aj spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov) pri súdnych sporoch, a to tak, že správca zastupuje a koná vo vlastnom mene na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom a iným orgánom verejnej moci. Z uvedeného vyplýva, že po tejto novele je správca aktívne alebo pasívne vecne legitimovaný zastupovať vlastníkov bytov a nebytových priestorov na súde vo vlastnom mene, no na ich účet. Správca teda bude sám účastníkom konania (viď uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 29. októbra 2019 sp. zn. I. ÚS 428/2019).

15.2. Z obsahu spisu vyplýva, že v prejednávanej veci vlastníci bytov a nebytových priestorov domu súp. č. 656, zastúpení správcou bytového domu Bytovým družstvom so sídlom v Trnave, udelili splnomocnenie advokátskej kancelárii, pričom splnomocnenie je podpísané Bytovým družstvom so sídlom v Trnave (č. 1. 8 až 10 spisu). V tomto prípade správca sám udelil splnomocnenie advokátskej kancelárii na zastupovanie vlastníkov v mene vlastníkov a na ich účet. Pokiaľ ide o otázku oprávnenosti právneho zástupcu zastupovať žalobcov pri podaní žaloby, súd prvej inštancie v bode 25 rozsudku Okresného súdu Trnava z 3. novembra 2021 č. k. 22C/21/2017-559 uviedol, že táto už bola s kladným záverom opakovane vyriešená rozhodnutiami Krajského súdu v Trnave. Prvoinštančný súd tak v uvedenej otázke stotožnil s ustáleným právnym názorom Krajského súdu v Trnave, že v zmysle § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. aj zmluva o výkone správy obsahuje dojednanie o splnomocnení, podľa ktorej vlastníci bytov splnomocnili správcu konať pri správe domu za vlastníkov bytov v dome pred súdom, správu domu vykonávať samostatne v mene vlastníkov bytov v dome aj pri vymáhaní škody (článok III. Zmluvy o výkone správy). Správca preto bol v prejednávanej veci ako priamy zákonný

zástupca vlastníkov bytov v zmysle § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. v znení účinnom do 31. októbra 2018 (s prihliadnutím k faktu, že vymáhanie pohľadávky z úverového záväzku patrí pod výkon správy bytového domu v zmysle čl. I Zmluvy o výkone správy č. 76 zo dňa 21. mája 2008, pretože vymáhanie pohľadávky vzniknutej z úverovej zmluvy uzatvorenej so žalovanou dňa 13. novembra 2008 za účelom získania úveru na rekonštrukciu bytového domu žalobcov, v širšom slova zmysle súvisí so správou bytového domu žalobcov). Splnomocnenie právneho zástupcu nevyklučuje ani § 89 CSP, pričom ide o právo dať sa v konaní zastupovať s určitou modifikáciou a správca, ako zákonný zástupca, mal toto oprávnenie podľa § 8b ods. 1 ZoVB v znení účinnom do 31. októbra 2018. Splnomocnenie, ktoré ako splnomocniteľ vystavil zákonný zástupca žalobcov, správca domu Bytové družstvo so sídlom v Trnave, pre splnomocneného právneho zástupcu UNITED LAWYERS, advokátska kancelária, s.r.o., možno považovať za udelené v súlade s právnymi predpismi (obdobne napr. uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 27. mája 2019 č.k. 23Co/132/2018-313).

15.3. Dovolací súd ďalej poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. novembra 2009 sp. zn. 3 Cdo 180/2008, z ktorého vyplýva, že zákon č. 182/1993 Z. z. prešiel viacerými podstatnými zmenami, ktoré sa týkajú oprávnenia správcu bytového domu konať v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Až do účinnosti zákona č. 367/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (účinný od 1. júla 2004), mohol správca v zastúpení vlastníkov bytov a nebytových priestorov uplatniť ich práva na súde len vtedy, ak mu takéto právo vyplynulo zo zmluvy o výkone správy. Počnúc 1. júlom 2004 bol správca oprávnený pri výkone správy majetku vlastníkov bytov a nebytových priestorov vo svojom mene na účet vlastníkov vymáhať úhrady za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv od vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome. Ak teda začalo súdne konanie pred 1. júlom 2004, v ktorom bol ako žalobca označený správca a súd žalobu zatiaľ z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie nezamietol, od 1. júla 2004 už tak nemohol urobiť v dôsledku zmeny právnej úpravy. Počas účinnosti tejto právnej úpravy konal správca ako nepriamy zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov, správu bytového domu vykonával samostatne na účet vlastníkov, no vo svojom mene. Ďalšou podstatnou novelizáciou zákona č. 182/1993 Z. z., ktorá súvisela s oprávnením správcu konať pri správe domu v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov, bol zákon č. 268/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (účinný od 1. júla 2007). Od účinnosti tejto novely, správca vystupoval ako priamy zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorý koná v ich mene a na ich účet. Z uvedeného vyplýva, že aj zmluvy súvisiace s výkonom správy bytového domu na základe tohto zákonného splnomocnenia uzatváral zástupca vlastníkov v mene vlastníkov a na ich účet. Plnenia zo zmlúv neboli poskytované správcovi, ale samotným vlastníkom, zmluvu však za všetkých vlastníkov fyzicky podpisoval správca. Touto novelou zároveň zákonodarca do právnej úpravy výslovne zakotvil oprávnenie správcu konať pri správe domu za vlastníkov bytov a nebytových priestorov na súde, a to práve v ustanovení § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. Dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že všeobecné sudy v tomto období akceptovali žaloby podané správcom ako žalobcom, ktorý konal ako zákonný zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov (rozhodnutia, na ktoré v ústavnej sťažnosti odkazuje aj sťažovateľka).

15.4. V uznesení z 29. októbra 2019 sp. zn. I. ÚS 428/2019 Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že zastúpenie vlastníkov bytov a nebytových priestorov pri správe domu správcom je priamym zákonným zastúpením sui generis. Nejde totiž o zákonné zastúpenie osôb, ktoré nemajú spôsobilosť na právne úkony. Uvedené vyplýva aj z uznesenia najvyššieho súdu zo 6. júna 2016 sp. zn. 3 Cdo 193/2014, v ktorom najvyšší súd uviedol: „...uvedený záver, že správca je oprávnený pri výkone správy majetku vlastníkov bytov a nebytových priestorov v mene vlastníkov vymáhať úhrady za plnenia a úhrady preddavkov do fondu prevádzky, údržby a opráv od vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, však nevyklučuje, že aj samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov nemôžu sami tieto úhrady vymáhať. Opačný záver by viedol k príliš formalistickému postupu súdu a odopretiu práva na súdnu ochranu. Zákonná úprava priameho zastúpenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov správcom aj v konaní pred súdom teda neznamená, že by si svoje práva na súde nemohli hájiť aj samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov, tak ako tomu bolo aj v prípade sťažovateľky.“

15.5. Vychádzajúc z doposiaľ uvedeného Ústavný súd Slovenskej republiky v Náleze z 20. februára 2020 č.k. II. ÚS 302/2019-44 (bod 27.) zdôraznil, že z predmetného nazerania (viď bod 15.1. až 15.4. tohto rozhodnutia) na hmotnoprávne a procesné postavenie vlastníkov bytov, ako aj správcu v posudzovanej veci vyplýva, že nositeľmi hmotného práva, o ktorom sa koná, boli podľa predošlej, ako aj aktuálnej právnej úpravy vlastníci bytov, správca vždy bol a je len zástupcom. Zmenou právnej úpravy správca len nadobudol procesné právo (popri vlastníkoch bytov ako nositeľoch hmotných práv) tento hmotnoprávny nárok vlastníkov bytov uplatňovať vo vlastnom mene. Účelom a zmyslom zastúpenia vlastníkov bytov správcom v súdnych konaniach (v minulosti, aj v súčasnosti) je efektívnosť, rýchlosť a hospodárnosť konania. Podanie žaloby v mene vlastníkov bytov (namiesto toho, aby žalobu podal sám správca tak, ako to umožňovala právna úprava a relevantná judikatúra aj pred 1. novembrom 2018) preto môže vzbudzovať dojem (a naznačuje to aj sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti) snahy generovať trovy právneho zastúpenia. Zmena právnej úpravy postavenia správcu, účinná od 1. novembra 2018, ešte posilňuje postavenie (oprávnenia) správcu, čo však, ako už bolo uvedené, v žiadnom prípade neznamená, že vlastníci bytov stratili vecnú legitímáciu v sporoch týkajúcich sa správy bytového domu. O to viac to platí v prípade, ak podľa podanej žaloby žalobcami sú samotní vlastníci bytov (viď bod 29. citovaného nálezu).

16. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že podľa ustanovenia § 8b ods.1 zákona č. 182/1993 Zb. v znení do 31. októbra 2018 správca alebo spoločenstvo vykonáva správu domu samostatne, v mene a na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome. V čase podania žaloby a udelenia splnomocnenia bol správca oprávnený pred súdom konať pri správe domu za vlastníkov, keď účastníkmi konania boli jednotliví vlastníci bytov a nebytových priestorov, ktorých správca zastupoval ako ich zákonný zástupca, pričom podľa právnej úpravy účinnej od 1. novembra 2018 (§ 9 ods. 7 citovaného zákona) je zrejmé, že v tomto konaní je ďalej aktívne vecne legitimovaným v spore správca bytového domu, ktorý zastupuje vlastníkov bytov a nebytových priestorov v konaní pred súdom vo vlastnom mene a na ich účet.

16.1. Z tohto dôvodu považuje najvyšší súd dovoláciu námietku dovolateľa, že súdy nižších inštancií nepostupovali procesne správne, keď mylne posúdili obsah žaloby a podaní žalujúcej strany. Z podanej žaloby a súvisiacich podaní mal dovolací súd preukázané, že žalujúcimi v danej veci neboli len samotní vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome súpisné číslo XXX na ulici Š. XX-XX, C. uvedení v žalobe, ale aj aj zákonný zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov - Bytové družstvo so sídlom v Trnave, ako správca, oprávnený pred súdom konať pri správe domu za vlastníkov, jednak podľa § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Zb. v čase podania žaloby), ktorý je uvedený v žalobe a ktorému navyše uvedené oprávnenie správcu vyplýva v danom prípade aj zo Zmluvy o výkone správy z 21. mája 2008 (článok III.). Zo zákona vyplývajúca možnosť správcu bytového domu zastupovať vlastníkov bytov a nebytových priestorov v súvislosti so správou domu na súde znamená aj oprávnenie vykonávať aj všetky procesné práva v zmysle Civilného sporového poriadku na úspešné hájenie záujmov vlastníkov. Pokiaľ je v žalobe, v splnomocnení pre právneho zástupcu a ostatných podaniach predložených súdu uvedené meno správcu, správca je oprávnený zastupovať pred súdom všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov, hoci neboli v žalobe uvedení. Dovolací súd tak považuje procesný postup súdu prvej inštancie (i odvolacieho súdu) za nesprávny, nakoľko nesprávne posúdili obsah žaloby a podaní, z ktorých vyplýva, že žalujúcou stranou je aj správca (princíp priameho zastúpenia vlastníkov bytov a nebytových priestorov správcom) v mene zastúpených na základe § 8b ods. 1 zákona č. 182/1993 Zb v znení do 31. októbra 2018, teda v takom prípade podali žalobu vlastníci zastúpení ex lege správcom ako priamym zákonným zástupcom.

17. Dovolanie zákonného zástupcu za danej procesnej situácie aká nastala v prejednávanej veci bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietal, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal ani namietanou prípustnosťou

dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). V konečnom dôsledku odpovede na dovolateľom položené otázky č. 2/ a 3/ vyplývajú z už spomínaných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (viď uznesenie z 29. októbra 2019 sp. zn. I. ÚS 428/2019 a nález z 20. februára 2020 č.k. II. ÚS 302/2019-44).

18. Obiter dictum dovolací súd uvádza, že obsahovo totožná zmluvná podmienka v bode 5.5. Zmluvy o termínovanom úvere č. 06/039/08 z 13. novembra 2008 (v znení : „ Banka má právo adekvátnym spôsobom meniť úrokovú sadzbu v prípade, ak dôjde k zmene miery rizika Klienta. Zmena miery rizika Klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou ratingu Klienta stanoveného Bankou, alebo so zmenou rizikovej váhy Klienta podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. Pre posúdenie zmeny miery rizika Klienta sú rozhodujúce skutočnosti platné v čase ich ostatného posúdenia v porovnaní s aktuálnymi rozhodujúcimi skutočnosťami. Príslušnú zmenu úrokovej sadzby je Banka oprávnená uskutočniť automaticky bez dodatkov k Úverovej zmluve. Banka predmetnú zmenu v primeranej lehote oznámi Klientovi“, bola už predmetom skúmania vo veci Okresného súdu Piešťany v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia medzi totožnými účastníkmi konania a vo výroku rozsudku zo dňa 13. augusta 2020 sp. zn. 14C/21/2017 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 24. novembra 2021 sp. zn. 25Co/90/2020 bola vyhlásená za neprijateľnú. Dovolací súd rozsudkom z 31. mája 2023 sp. zn. 5Cdo/71/2022, dovolanie žalovanej Prima banky Slovensko, a. s. zamietol. V dôvodoch svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že „...spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu uzatvretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom. Uvedené hľadisko je rozhodujúce pre materiálne posúdenie povahy spotrebiteľskej zmluvy, ktorú možno z tohto dôvodu nazvať aj zmluvou orientovanou na subjekty. O spotrebiteľskú zmluvu ide iba v prípade, ak ide o vzťah dodávateľa a spotrebiteľa, pretože z uvedeného vyplýva, že spotrebiteľ do právneho vzťahu vstupuje s cieľom obstarat', resp. získať tovary a služby pre svoju osobnú spotrebu alebo pre potreby svojej domácnosti a členov rodiny. Je to charakter spotrebiteľa ako zmluvnej strany a účastníka právneho vzťahu, ktorý má zásadný právny význam aj pre účelové určenie obsahu a zamerania právneho vzťahu smerom k zabezpečeniu osobných potrieb. Je zrejmé, že súčasne musí byť splnená podmienka zmluvnej účasti tak spotrebiteľa, ako aj dodávateľa. O spotrebiteľskú zmluvu pôjde aj v prípadoch, keď do spotrebiteľského záväzku vstupuje spotrebiteľ, ktorý je zo zákona zastúpený kvalifikovanou osobou ako zástupcom pre prípad dojednania konkrétnych služieb a tovarov a ich dodávky a pod. Takýmto prípadom je aj správca bytového domu, ktorý vychádzajúc zo zmocnenia udeleného vlastníkami bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, dojednáva konkrétne zmluvné podmienky dodávky a odberu tovarov a služieb v mene vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Správca síce koná samostatne vo veciach zariadenia záležitostí bytového domu, môže však konať len v mene vlastníkov, čo znamená, že aj zmluvy, ktoré uzatvára, neuzatvára vo svojom mene, ale v mene vlastníkov. Správca pri uzatváraní zmlúv nevystupuje ako účastník týchto zmlúv (ako zmluvná strana), pretože plnenia zo zmlúv nie sú poskytované správcovi, teda nie sú realizované v jeho prospech, ale sú realizované v prospech jednotlivých vlastníkov bytov či nebytových priestorov. Práva a povinnosti z tejto zmluvy vznikajú vlastníkom bytov. Za spotrebiteľský spor považuje právna veda aj prax spor o akejkoľvek otázke týkajúcej sa (vyplývajúcej zo) spotrebiteľskej zmluvy, napríklad či zmluva vznikla, či je platná, či naďalej trvá, ďalej otázky výkladu obsahu spotrebiteľskej zmluvy, posúdenie nárokov z nej vyplývajúcich, ako aj nárokov z jej porušenia a iné. Za spory súvisiace so spotrebiteľskou zmluvou môžu byť považované aj nároky z bezdôvodného obohatenia, nároky z mimozmluvnej zodpovednosti, nároky z nekalej súťaže a nekalých obchodných praktík, nároky zo zodpovednosti za škodu spôsobenú vadnou vecou a iné. Predmetom konania v danom prípade je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného žalovanou z plnenia z úverovej zmluvy, majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy, ktorá obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Ide o nárok vlastníkov bytov, za ktorých koná ich správca ako priamy zástupca (§ 8b zákona č. 182/1993 Z.z.), teda spotrebiteľov, uplatnený voči banke ako právnomu nástupcovi subjektu, ktorý im úver poskytol, v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, teda dodávateľovi. Súdny v základnom konaní preto správne aplikovali ustanovenia § 290 až 300 CSP...“.

19. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

20. V ďalšom konaní je úlohou odvolacieho súd (prípadne prvoinštančného) opätovne posúdiť dôvodnosť uplatnenej žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia získaného žalovanou z plnenia z úverovej zmluvy, majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy, skúmať neprijateľnosť zmluvnej podmienky, a to aj v kontexte už vysloveného právneho názoru najvyššieho súdu v rozsudku z 31. mája 2023 sp. zn. 5Cdo/71/2022 (§ 455 CSP).

21. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.